

**Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України**

**ІНФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ
В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

*За редакцією
Король Г.О.,
Зелікмана В.Д.*

**м. Дніпро
«Ліра»
2019 р.**

УДК 657.1.012:005

ББК 65.05

I-74

Інформація обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів

господарювання: Монографія / Г.О. Король, В.Д. Зелікман,

Р.Б. Сокольська та ін.; за ред. Король Г.О., Зелікмана В.Д. –

Дніпро: Ліра, 2019. – 280 с.

Проведено аналіз існуючих підходів, досліджені теоретичні засади та розроблені методичні підходи до формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Проаналізовані та систематизовані існуючі підходи, розглянуто теоретичні засади та розроблені методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення взаємодії підприємства з контрагентами

Досліджено теоретичні засади та розроблені методичні підходи до організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві, до інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю та організації системи обліку згідно з міжнародними стандартами обліку та міжнародною практикою.

Для студентів, аспірантів, викладачів економічних дисциплін, фахівців-практиків.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національної металургійної академії України,
протокол №2 від 25.02.2019 р.

Рецензенти:

К.Ф. Ковальчук, д-р екон. наук, проф.

(Національна металургійна академія України);

М.С. Пашкевич, д-р екон. наук, проф.

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»)

ISBN 978-966-981-160-8

© Король Г.О., Зелікман В.Д., Сокольська Р.Б., Акімова Т.В., 2019

© Безгодкова А.О., Распопова Ю.О., Ізвєкова І.М., Кравченко Т.В., 2019

© Єрємїна О.Л., Потрус Н.П., Канська О.І., Труш Ю.Т., Кочко Н.О., 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ФОРМУВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	9
1.1 Аналіз існуючих підходів до формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	9
1.1.1 Аналіз існуючих підходів щодо сутності поняття ефективності діяльності суб'єктів господарювання	9
1.1.2 Дослідження існуючих підходів щодо методичних положень управлінського обліку суб'єктів господарювання в забезпеченні аналізу ефективності діяльності	22
1.1.3 Аналіз існуючих підходів щодо сутності поняття облікової політики, методичних підходів до її формування та впливу облікової політики на ефективність діяльності підприємства	26
1.2 Теоретичні засади формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	31
1.2.1 Теоретичні засади підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання	31
1.2.2 Теоретичні засади формування та застосування методичних положень управлінського обліку суб'єктів господарювання в забезпеченні аналізу ефективності діяльності	45
1.2.3 Теоретичні засади формування та застосування даних аналізу ефективності діяльності суб'єктів господарювання як інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень	59
1.3 Розробка методичних підходів до формування та застосування інформації управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	65

1.3.1 Розробка методичного підходу до застосування інформації управлінського обліку суб'єктів господарювання як забезпечення аналізу ефективності діяльності	65
1.3.2 Розробка методичного підходу до застосування інформації, одержаної в результаті аналізу, для підготовки та прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання	71
1.4 Висновки по розділу 1	76
2 ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	78
2.1 Аналіз та систематизація існуючих підходів щодо обліково-аналітичного забезпечення взаємодії суб'єктів господарювання	78
2.1.1 Аналіз існуючих підходів щодо обліково-аналітичного забезпечення взаємодії підприємства з постачальниками	78
2.1.2 Обліково-аналітичне забезпечення взаємодії підприємства зі споживачами продукції та послуг	82
2.1.3 Аналітичне забезпечення взаємодії в системі «підприємство-банк»	86
2.1.4 Система розрахунків підприємства з бюджетом та функціонування податкової системи в умовах суб'єктів господарювання	90
2.1.5 Розрахунки підприємства за обов'язковими платежами	101
2.2 Теоретичні засади формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі взаємодії суб'єктів господарювання	108
2.2.1 Теоретичні засади формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі розрахунків підприємства з контрагентами	108
2.2.2 Обліково-аналітичне забезпечення в процесі взаємодії в системі «підприємство-банк»	122
2.2.3 Теоретичні засади формування та використання інформації щодо обґрунтування вибору оптимальної системи оподаткування суб'єктів господарювання	127

2.3 Розробка методичних підходів до формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі взаємодії суб'єктів господарювання	135
2.3.1 Розробка методичного підходу до формування та використання обліково-аналітичного забезпечення в процесі розрахунків підприємства з контрагентами	135
2.3.2 Розробка методичного підходу до формування та використання інформації при обґрунтуванні вибору оптимальної системи оподаткування суб'єктів господарювання	143
2.4 Висновки по розділу 2	149
3 ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	156
3.1 Аналіз існуючих підходів щодо організаційного забезпечення надання облікової інформації	156
3.1.1 Аналіз існуючих підходів до організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві	156
3.1.2 Аналіз існуючих підходів до організації системи обліку у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності та у міжнародній практиці	160
3.2 Теоретичні засади організаційного забезпечення надання облікової інформації в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	166
3.2.1 Теоретичні засади організації руху та обробки облікової інформації на підприємстві	166
3.2.2 Теоретичні засади інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві	178
3.2.3 Теоретичні засади організації системи обліку згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та міжнародною практикою	191
3.3 Розробка методичних підходів до організаційного забезпечення надання облікової інформації в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання	203

3.3.1	Методичний підхід до формування (удосконалення) інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю діяльності суб'єктів господарювання	203
3.3.2	Розробка методичного підходу до організації руху та обробки облікової інформації відповідно до міжнародної практики	233
3.4	Висновки по розділу 3	240
	ВИСНОВКИ	244
	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	250

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах мінливого оточуючого середовища ефективність функціонування суб'єктів господарювання усіх форм власності, типів, будь-яких розмірів та галузей діяльності багато в чому визначається якістю аналітичної підтримки прийняття управлінських рішень. Це, у свою чергу, потребує налагодження суб'єктами господарювання ефективної системи інформаційного забезпечення процесу аналізу, однією з найважливіших складових якої є облікова інформація. Тому питання удосконалення інформації обліку, її формування та використання для аналізу ефективності діяльності суб'єктів господарювання постають особливо гостро, і проблеми створення та функціонування обліково-аналітичних систем є сьогодні одним з пріоритетних напрямів досліджень в галузі економіки та управління в усьому світі.

Таким чином, одним з найбільш актуальних завдань є розробка та впровадження нових методичних підходів до формування та застосування інформації обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Предметом даного дослідження є обліково-аналітичного забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання, об'єктом роботи є система аналізу ефективності діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Метою роботи є удосконалення методичних підходів до формування та застосування інформації обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Побудова теоретичних засад будь-якого дослідження полягає у визначенні основних наукових категорій та взаємозв'язків між ними. До вказаних наукових категорій мають бути віднесені [1]:

– об'єкт – пізнавана дійсність, що існує поза свідомістю, незалежно від неї;

– предмет – сторона (аспект, частина) об'єкта, що досліджується у конкретному випадку (те, на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність);

– суб'єкт – особа, здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності;

– мета – кінцевий результат, що досягається при функціонуванні системи, яка розглядається;

– завдання (задачі) – деталізовані складові частини мети, які вирішуються послідовно, поетапно, у взаємозв'язку з іншими її складовими частинами;

– принципи – основні правила, вимоги, положення, яких слід обов'язково дотримуватися при формуванні та функціонуванні системи, що розглядається;

– умови – сукупність вимог та обмежень щодо властивостей, якості та функцій системи, що розглядається;

– функції – визначені специфічні складові діяльності, які об'єктивно необхідні для забезпечення формування та функціонування системи, що розглядається;

– методи – систематизована сукупність кроків, дій, прийомів, націлених на вирішення визначеної задачі або досягнення визначеної цілі.

Сутність наведених категорій визначена на основі дослідження ряду літературних джерел [2 – 4], що дозволило систематизувати існуючі підходи до формування та застосування інформації обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання, сформулювати мету, завдання, принципи, методи і функції управлінського персоналу, а також розробити підходи до організаційного забезпечення процесу формування і застосування інформації обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання у вітчизняних умовах та удосконалення методичних підходів до формування та застосування інформації обліку в аналізі ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

У підготовці даної монографії взяли участь викладачі кафедри обліку і аудиту Національної металургійної академії України: Т.В. Акімова (пункти 3.1.1, 3.2.2, 3.3.1), А.О. Безгодкова (пункти 1.1.1, 1.2.1, 1.3.2), О.Л. Єр'оміна (пункти 3.1.2, 3.2.3, 3.3.2), В.Д. Зелікман (розділ 2), І.М. Извекова (пункти 1.1.3, 1.2.2, 1.3.1), О.І. Канська (пункти 2.1.2, 3.2.1), Г.О. Король (розділ 1), Н.О. Кочко (пункт 2.1.1), Т.В. Кравченко (пункти 2.1.5, 2.2.1, 2.3.1), Н.П. Потрус (пункти 1.1.2, 1.2.3), Ю.О. Распопова (пункти 2.1.4, 2.2.3, 2.3.2), Р.Б. Сокольська (розділ 3), Ю.Т. Труш (пункти 2.1.3, 2.2.2).

Наукове видання

Король Григорета Олександрівна
Зелікман Владислав Давидович
Сокольська Рената Борисівна
Акімова Тетяна Валеріївна
Безгодкова Аліна Олександрівна
Распопова Юлія Олександрівна
Ізвєкова Інна Миколаївна
Кравченко Тетяна Василівна
Єрьоміна Оксана Леонідівна
Потрус Наталія Павлівна
Канська Ольга Ігорівна
Труш Юлія Тимофіївна
Кочко Наталія Олександрівна

**ІНФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ В АНАЛІЗІ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Монографія

За редакцією Король Г.О., Зелікмана В.Д.

Підписано до друку 27.02.2019. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 16,48. Умов. друк. арк. 16,26. Тираж 500 прим. Зам. № 50.

Видавництво ПП “Ліра ЛТД”

49107, м. Дніпро, вул. Наукова, 5

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК №6042 від 26.02.2018